

Uunga siunnersuut: Uumasut nappaataannik inunnut tunillaassorsinnaasunik taakkulu akuinik siaruaassinnaasunik akiuiniarneq pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnissaanik Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq)

Saqqummiussissut

1. Siullermeerneqarnera

Matumuuna Naalakkersuisut sinnerlugit Uumasut nappaataannik inunnut tunillaassorsinnaasunik taakkulu akuinik siaruaassinnaasunik akiuiniarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut saqqummiutissavara. Siunnersuut paragrafiq ataatsip tunngavianik oqaasertalerneratigut ilassuserneranik, uumasut uumasut nappaataannik inunnut tunillaassorsinnaasunik taakkulu akuinik siaruaassinnaasunik nassataqarsinnaasut nunatsinnut eqqussorneqarnerannik Naalakkersuisunut aqutsisinnaanerulersitsisumik, imaqarpoq.

Nunarput ukiorpassuarni nunarsuarmit avinngarusimalluni uumasulik aamma naasulik, qeqertatut piorsarsimassuseqarpoq. Nunarsuarmioqataaneruleriartornerup malitsigisaanik uumasogatigiit allameersut assigiinngitsut, avatangiisitsinni pissutsinut aqqiivigineqarsinnaajunnaartitsillutik innarliisinnaasut, nunatsinnut eqqussorneqartut amerlatsikkiartuinnarput. Tamanna pingaarnertut uumasut nappaataannik inunnut tunillaassorsinnaasunut taakkulu akuinik siaruaassinnaasunut tunngavoq. Uumasut nappaataat inunnut tunillaassorsinnaasunut nalinginnaanerpaat ilisimasavut tassaapput: perlerorneq, salmonella, timmissat nappaataat. Kisianni aamma Uumasut nappaataannik inunnut tunillaassorsinnaasunik allanik peqarpoq nunatsinni uumasunuinnaq sunniinngitsunik nerisassanulli nerisartakkatsinnut aamma sunniuteqartunik.

Taamaammat Nunatsinnut uumasut sorliit eqqussorneqassaneranik inatsisiliornissaq pingaaruteqarluinnarpoq. Uumasut soorlu teriarsuit, terissat, saaluallaat, tuillu tassaapput tunillaassorsinnaasunik siaruarternepaasartut. Taamaammat qaqugukkut suullu pissutsit najoq-qutaralugit uumasut taamaattut eqqunneqarsinnaanerannik inerteqqutiginnissaannulluunniit inatsisiliorsinnaasariaqarpugut. Uumasut nappaataat inunnut tunillaassorsinnaasut (Zoonoser) nappaataapput uumasunit inunnut tunillaassinnaasut. Taamaammat uumasunik eqqussuisarnermut inatsisiliornissap uumasut maaniittut tunillaassinnaasunit avataaneersunit illersussavai, assinganillu kalaallit peqqissusaannut nunallu nerisassaasa pitsaassusaannut illersuissalluni.

Siunnersuut siullem taamaallaat uumasunik avataaneersunik tiguaasinnaasunik (invasive), tassa Kalaallit Nunaata avataani pinngorsimasut Kalaallit Nunaata pinngortitaani uumasinnaasunik, eqqussuinissamat inatsisiliorsinnaatitsivoq. Taamatut oqaaseqatigiilliorneq sunniutiginiakkatut siunertaq eqqarsaatigalugu aalajangersimasuinnarmut sammiveqarpallaarpoq; Nunatsinni uumasut Kalaallit Nunaanneersut aamma tunillaassinnaasunik siaruartitsinnaapput. Assersuutigalugu tutunik Nunatsinnut nuussinikkut eqqussuineq. Una siunnersuut nutaaq tunillaassuisinnaasunit tamanit tunillaassuisinnaajunnaartitsinissamat qulakkeerinnissinnaatitsivoq, taamaaliornikkut illersuineq pitsaanerpaaq anguneqassaaq.

Inuussutissalerineq aamma innuttaasut uumasullu peqqissuunissaat tassaapput suliassaqarfiit pingasut nunap sorliulluunniit pingaartinnerpaasai. Kalaallit Nunaata piorsarsimassusaannut ileqqunullu paarsilluarnikkut siunissamilu ineriartornissap unittuunnginnissaanut, taamaalior-

nikkullu siunissami inuussutissanik inuttaasullu peqqissusaannik kiisalu uumasut assigiinngisitaartut uumaannarnissaannut pitsanngorsaajuarnissamut, pimoorullugu sulissuteqarnissaq sulii pingaarnuq.

Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut inatsisartunut akuersortumik oqallinnissaannut saqqummiuppara.